

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

Raportul privind conturile anuale ale întreprinderii comune de cercetare în
domeniul managementului traficului aerian în contextul cerului unic european
pentru exercițiul financiar 2017

însoțit de răspunsurile întreprinderii comune

CUPRINS

	Puncte
Introducere	1-12
Crearea întreprinderii comune SESAR	1-2
Guvernanța	3-4
Obiective	5-7
Resurse	8-11
Evaluările Comisiei	12
Opinie	13-25
Opinia privind fiabilitatea conturilor	14
Opinia privind legalitatea și regularitatea operațiunilor de venituri subiacente conturilor	15
Opinia privind legalitatea și regularitatea plăților subiacente conturilor	16
Responsabilitățile conducerii și ale persoanelor însărcinate cu guvernanța	17-19
Responsabilitatea auditorului cu privire la auditul conturilor și al operațiunilor subiacente	20-25
Gestiunea bugetară și financiară	26-37
Execuția bugetului pentru exercițiul 2017	26-28
Execuția multianuală a bugetului în cadrul PC7 și al TEN-T	29-33
Execuția multianuală a bugetului în cadrul programului Orizont 2020	34-37
Controalele interne	38-42
Cadrul de control intern	38-41
Procedurile de achiziții	42
Alte aspecte	43
Mobilizarea contribuțiilor din partea celorlalți membri pentru SESAR 2020	43
Informații privind evaluările Comisiei	44-47

Anexă – Situația acțiunilor întreprinse în urma observațiilor din exercițiul anterior

Răspunsurile întreprinderii comune

INTRODUCERE

Crearea întreprinderii comune SESAR

1. Întreprinderea comună de cercetare în domeniul gestionării traficului aerian în contextul cerului unic european (SESAR), cu sediul la Bruxelles, a fost înființată în februarie 2007 pentru o perioadă de opt ani și a început să își desfășoare activitatea în mod autonom la 10 august 2007¹. În luna iunie 2014, Consiliul a modificat regulamentul de înființare și a prelungit durata de existență a întreprinderii comune până la data de 31 decembrie 2024².
2. Întreprinderea comună SESAR este un parteneriat public-privat al cărui obiectiv constă în dezvoltarea și implementarea unui sistem modernizat de gestionare a traficului aerian (*air traffic management* – ATM) în Europa. Membrii fondatori sunt Uniunea Europeană (UE), reprezentată de Comisie, și Organizația Europeană pentru Siguranța Navigației Aeriene (Eurocontrol)³. În urma unei cereri de exprimare a interesului, 19 entități publice și private din sectorul aviației au devenit membri ai întreprinderii comune. Printre aceste entități se numără constructori de aeronave, producători de echipamente de sol și de echipamente de bord, furnizori de servicii de navigație aeriană și autorități aeroportuare.

¹ Regulamentul (CE) nr. 219/2007 al Consiliului din 27 februarie 2007 privind înființarea unei întreprinderi comune pentru realizarea sistemului european de nouă generație pentru gestionarea traficului aerian (SESAR) (JO L 64, 2.3.2007, p. 1), modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1361/2008 al Consiliului (JO L 352, 31.12.2008, p. 12).

² Regulamentul (UE) nr. 721/2014 al Consiliului din 16 iunie 2014 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 219/2007 privind înființarea unei întreprinderi comune pentru realizarea sistemului european de nouă generație pentru gestionarea traficului aerian (SESAR) în ceea ce privește prelungirea datei de existență a întreprinderii comune până în 2024 (JO L 192, 1.7.2014, p. 1).

³ Eurocontrol este o organizație internațională deținută de 41 de state membre. UE a delegat o parte din competențele sale în legătură cu regulamentele privind cerul unic european către Eurocontrol, acesta devenind organizația centrală pentru coordonarea și planificarea controlului traficului aerian pentru ansamblul Europei. UE este și ea parte semnatară la Eurocontrol și toate statele membre ale UE sunt membre ale acestei organizații.

Governanța

3. Structura de guvernare a întreprinderii comune SESAR include Consiliul de administrație și directorul executiv.
4. Consiliul de administrație este format din reprezentanți ai membrilor SESAR și din reprezentanți ai părților interesate (armată, utilizatori civili ai spațiului aerian, furnizori de servicii de navigație aeriană, producători de echipamente, aeroporturi, personalul din sectorul ATM și comunitatea științifică). Consiliul de administrație este responsabil de adoptarea Planului general ATM aprobat de Consiliu și de controlul de ansamblu asupra implementării proiectului SESAR. Directorul executiv este responsabil de gestionarea curentă a întreprinderii comune.

Obiective

5. Proiectul SESAR urmărește modernizarea sistemului ATM în Europa prin definirea, dezvoltarea și livrarea de tehnologii și proceduri noi sau îmbunătățite. Proiectul cuprinde trei faze:
 - „Faza de concepție” (2004-2007), coordonată de Eurocontrol și cofinanțată prin Programul privind rețelele transeuropene de transport (TEN-T). Această fază a condus la elaborarea Planului general european ATM, în care este specificat conținutul și sunt descrise dezvoltarea și implementarea unui sistem ATM modern de nouă generație.
 - „Faza de dezvoltare”, împărțită în două intervale (această fază acoperea inițial perioada 2008-2013 și a fost apoi prelungită până în 2016). Faza de dezvoltare este gestionată de întreprinderea comună SESAR și este cofinanțată de programul TEN-T și de Al șaptelea program-cadru pentru cercetare (PC7), iar din 2017 este cofinanțată și de programul Orizont 2020.
 - „Faza de desfășurare” (implementare) (2014-2024) pentru punerea în aplicare a noii infrastructuri ATM, care este derulată de către partenerii din sectorul traficului aerian și de către părțile interesate și care va consta în producția pe scară largă, beneficiind de cofinanțare din partea programului Orizont 2020.

6. Obiectivul SESAR în cadrul programelor PC7 și TEN-T consta în modernizarea și creșterea siguranței sistemului ATM în Europa, prin coordonarea și concentrarea tuturor eforturilor de cercetare și dezvoltare relevante din Uniune în vederea creării unor sisteme tehnologice, componente și proceduri operaționale noi, astfel cum se prevede în Planul general european ATM (SESAR I – faza de dezvoltare din perioada 2008-2016).

7. În cadrul programului Orizont 2020, întreprinderea comună SESAR pune în aplicare programul SESAR 2020 cu obiectivul de a demonstra viabilitatea soluțiilor tehnologice și operaționale, concepute deja în cadrul programului SESAR I, în cadrul unor medii la scară mai mare și mai bine integrate din punct de vedere operațional (continuarea fazei de dezvoltare), precum și cu obiectivul de a implementa noua infrastructură ATM (faza de desfășurare).

Resurse

8. Bugetul pentru faza de dezvoltare a programului (2008-2016) – SESAR I – a fost de 2,1 miliarde de euro, la acest buget contribuind în mod egal Uniunea Europeană, Eurocontrol și partenerii publici și privați participanți din sectorul traficului aerian. Contribuția UE de maximum 700 de milioane de euro a fost finanțată din programele PC7 și TEN-T⁴.

9. Regulamentul de instituire a SESAR estimează costurile totale pentru programul SESAR 2020 la 1 585 de milioane de euro⁵. Contribuția maximă care poate fi acordată de UE întreprinderii comune pentru implementarea fazei de dezvoltare și a celei de desfășurare (2017-2024) – programul SESAR 2020 – este de 585 de milioane de euro, aceasta urmând a fi finanțată din bugetul Orizont 2020⁶. Eurocontrol urmează să contribuie cu aproximativ 500 de milioane de euro⁷, iar sectorul traficului aerian ar trebui să contribuie cu 500 de

⁴ Articolul 3 din Acordul general încheiat între Comisia Europeană și întreprinderea comună SESAR, decembrie 2009.

⁵ Considerentul 5 al Regulamentului (UE) nr. 721/2014.

⁶ Articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 219/2007, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 721/2014.

⁷ Articolul 4 din acordul dintre SESAR 2020 și Eurocontrol.

milioane de euro la activitățile întreprinderii comune. Aproximativ 95 % din contribuțiile din partea Eurocontrol și a celorlalți membri constau în contribuții în natură la activitățile întreprinderii comune.

10. În ceea ce privește contribuțiile în numerar la costurile administrative ale întreprinderii comune, Consiliul de administrație decide cu privire la sumele care trebuie vărsate de fiecare membru proporțional cu contribuția pe care acesta a acceptat să o plătească și stabilește termenul până la care membrii trebuie să își plătească contribuțiile.

11. În 2017, bugetul definitiv al întreprinderii comune SESAR pentru programele SESAR I și SESAR 2020 a fost de 191,8 milioane de euro (în 2016, acesta a fost de 157,1 milioane de euro). La 31 decembrie 2017, întreprinderea comună avea un efectiv de 40 de angajați (în 2016, numărul acestora se ridica la 44).

Evaluările Comisiei

12. În iunie 2017, Comisia a finalizat evaluarea finală a activităților legate de PC7 ale întreprinderii comune și evaluarea intermediară a activităților acesteia legate de Orizont 2020, evaluări care au fost urmate de câte un plan de acțiune elaborat de întreprinderea comună pentru a da curs recomandărilor formulate în cadrul acestor evaluări. Cu această ocazie, Curtea include în prezentul raport o secțiune referitoare la planurile de acțiune întocmite de întreprinderea comună ca răspuns la evaluări. Această secțiune are doar un scop informativ și nu face parte din opinia de audit sau din observațiile Curții.

OPINIE

13. Curtea a auditat următoarele:

- (a) conturile întreprinderii comune, care cuprind situațiile financiare⁸ și rapoartele privind execuția bugetară⁹ pentru exercițiul financiar încheiat la 31 decembrie 2017, și
- (b) legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente acestor conturi, în conformitate cu prevederile articolului 287 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

Opinia privind fiabilitatea conturilor

14. În opinia Curții, conturile întreprinderii comune pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2017 prezintă în mod fidel, sub toate aspectele semnificative, situația financiară a acestora la 31 decembrie 2017, precum și rezultatele operațiunilor sale, fluxurile sale de numerar și modificările în structura activelor nete pentru exercițiul încheiat la această dată, în conformitate cu dispozițiile regulamentului său financiar și cu normele contabile adoptate de contabilul Comisiei. Aceste norme se bazează pe standardele de contabilitate pentru sectorul public acceptate la nivel internațional.

Opinia privind legalitatea și regularitatea operațiunilor de venituri subiacente conturilor

15. În opinia Curții, operațiunile de venituri subiacente conturilor aferente exercițiului încheiat la 31 decembrie 2017 sunt conforme cu legile și reglementările sub toate aspectele semnificative.

Opinia privind legalitatea și regularitatea plăților subiacente conturilor

16. În opinia Curții, plățile subiacente conturilor aferente exercițiului încheiat la 31 decembrie 2017 sunt conforme cu legile și reglementările sub toate aspectele semnificative.

⁸ Situațiile financiare cuprind bilanțul, situația performanței financiare, situația fluxurilor de numerar, situația modificărilor în structura activelor nete, precum și o sinteză a principalelor politici contabile, alături de o serie de alte note explicative.

⁹ Rapoartele privind execuția bugetară cuprind rapoartele în care sunt prezentate toate operațiunile bugetare sub formă agregată, precum și note explicative.

Responsabilitățile conducerii și ale persoanelor însărcinate cu guvernarea

17. În conformitate cu articolele 310-325 TFUE și cu regulamentul financiar al întreprinderii comune, conducerea este responsabilă de întocmirea și de prezentarea conturilor pe baza standardelor de contabilitate pentru sectorul public acceptate la nivel internațional, precum și de legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente conturilor. Această responsabilitate include conceperea, implementarea și menținerea controlului intern necesar pentru întocmirea și pentru prezentarea unor situații financiare care să nu fie afectate de denaturări semnificative, fie rezultate din acte de fraudă, fie rezultate din erori. Conducerea are, în egală măsură, responsabilitatea de a se asigura că activitățile, operațiunile financiare și informațiile reflectate în situațiile financiare sunt conforme cu dispozițiile care le reglementează. Responsabilitatea finală pentru legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente conturilor aparține conducerii întreprinderii comune.

18. În procesul de întocmire a conturilor, conducerea este responsabilă de evaluarea capacității întreprinderii comune de a-și continua activitatea, prezentând, după caz, aspectele relevante pentru continuitatea activității și utilizând principiul contabil al continuității activității.

19. Persoanele însărcinate cu guvernarea sunt responsabile de supravegherea procesului de raportare financiară al întreprinderii comune.

Responsabilitatea auditorului cu privire la auditul conturilor și al operațiunilor subiacente

20. Obiectivul Curții este, pe de o parte, de a obține o asigurare rezonabilă referitor la prezența sau la absența unor denaturări semnificative în cadrul conturilor întreprinderii comune și la conformitatea operațiunilor subiacente conturilor cu legile și reglementările și, pe de altă parte, de a furniza Parlamentului European și Consiliului sau, după caz, altor autorități responsabile de descărcarea de gestiune, o declarație de asigurare cu privire la fiabilitatea conturilor și la legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente acestora, pe baza auditului său. Asigurarea rezonabilă reprezintă un nivel de asigurare ridicat, dar nu este o garanție a faptului că auditul va detecta întotdeauna eventualele denaturări sau neconformități semnificative existente. Acestea pot apărea ca rezultat fie al unei fraude, fie al unei erori și sunt considerate a fi semnificative dacă se estimează, în mod rezonabil, că ele ar putea, în mod individual sau agregat, influența deciziile economice pe care utilizatorii conturilor le pot lua pe baza acestora.

21. Auditul implică aplicarea unor proceduri în vederea obținerii de probe de audit privind sumele și informațiile prezentate în conturi și privind legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente acestora. Procedurile de audit sunt alese pe baza raționamentului auditorului, care include evaluarea

riscurilor ca în cadrul conturilor să se regăsească denaturări semnificative sau ca la nivelul operațiunilor subiacente să existe neconformități semnificative cu cerințele din legislația Uniunii Europene, fie că aceste denaturări sau neconformități rezultă din acte de fraudă, fie că rezultă din erori. Atunci când evaluează aceste riscuri, auditorul analizează controalele interne relevante pentru întocmirea și prezentarea fidelă a conturilor și pentru legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente, scopul fiind însă acela de a defini proceduri de audit corespunzătoare în raport cu circumstanțele date, și nu de a exprima o opinie cu privire la eficacitatea controalelor interne respective. Auditul include, în egală măsură, aprecierea caracterului adecvat al politicilor contabile utilizate și a caracterului rezonabil al estimărilor contabile elaborate de conducere, precum și evaluarea prezentării globale a conturilor.

22. În ceea ce privește veniturile, Curtea verifică subvenția primită de la Comisie și evaluează procedurile stabilite de întreprinderea comună pentru colectarea taxelor și a altor venituri.

23. În ceea ce privește cheltuielile, Curtea examinează operațiunile de plăți la momentul la care cheltuielile au fost suportate, înregistrate și acceptate. Examinarea acoperă toate categoriile de plăți (inclusiv plățile efectuate în vederea achiziționării de active) la momentul la care sunt efectuate.

24. La întocmirea prezentului raport și a opiniei, Curtea a luat în considerare activitatea de audit desfășurată de auditorul extern independent cu privire la conturile întreprinderii comune, în conformitate cu prevederile articolului 208 alineatul (4) din Regulamentul financiar al UE¹⁰.

25. Observațiile prezentate în continuare nu pun în discuție opiniile exprimate de Curte.

GESTIUNEA BUGETARĂ ȘI FINANCIARĂ

Execuția bugetului pentru exercițiul 2017

26. Dacă se iau în considerare creditele aferente veniturilor alocate (18 milioane de euro), bugetul pentru exercițiul 2017 disponibil pentru SESAR I includea credite de angajament în valoare de 19,3 milioane de euro și credite de plată în valoare de 121,8 milioane de euro;

¹⁰ Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului (JO L 298, 26.10.2012, p. 1).

bugetul pentru exercițiul 2017 disponibil pentru SESAR 2020 includea credite de angajament în valoare de 111,7 milioane de euro și credite de plată în valoare de 91,2 milioane de euro.

27. În ceea ce privește SESAR I, rata de execuție pentru creditele de angajament a fost de 11 %, iar cea pentru creditele de plată, de 68 %. Ratele scăzute de execuție pentru SESAR I au fost cauzate de următorii factori:

- Programul SESAR I a fost închis oficial în decembrie 2016 și ultima plată a fost efectuată în decembrie 2017. Cu toate acestea, întreprinderea comună a trebuit să asigure, până la sfârșitul anului 2017, existența unor fonduri suficiente din partea PC7 pentru rambursarea contribuțiilor în numerar primite în exces de la membrii din sector ai întreprinderii comune SESAR I¹¹, precum și pentru efectuarea de plăți pentru declarații de cheltuieli întârziate, dar totuși justificate, aferente unor proiecte în curs de derulare în cadrul PC7.
- Atunci când și-a planificat și și-a monitorizat necesarul de credite noi de angajament și de plată pentru bugetul programului SESAR I, întreprinderea comună a adoptat o abordare conservatoare și nu a luat în considerare veniturile alocate preconizate în valoare de aproximativ 17 milioane de euro care urmau să provină din recuperări legate de proiectele SESAR I (corecții pentru erori descoperite în cursul auditurilor *ex post*, prefinanțări neînchise etc.).

28. În ceea ce privește SESAR 2020, rata de execuție pentru creditele de angajament a fost de 92 %, iar cea pentru creditele de plată, de 68 %. Rata inferioară așteptărilor în ceea ce privește execuția creditelor de plată s-a datorat în principal întâzierilor în implementarea proiectelor din cadrul Orizont 2020 derulate de membrii din sector, precum și unei planificări bugetare mai degrabă conservatoare, având în vedere riscul primirii cu întâzriere a acordurilor anuale de delegare a execuției financiare.

¹¹ Articolele 13 și 25 din statutul întreprinderii comune, anexat la Regulamentul (CE) nr. 219/2007, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 721/2014.

Execuția multianuală a bugetului în cadrul PC7 și al TEN-T

29. Din suma maximă de 700 de milioane de euro alocată întreprinderii comune SESAR din fondurile programului PC7 pentru implementarea programului SESAR I, contribuția în numerar a UE se ridică în total, până la sfârșitul exercițiului 2017, la 633,9 milioane de euro.

30. Din suma de 1 254,5 milioane de euro reprezentând contribuțiile în natură și în numerar care trebuie să fie aduse de ceilalți membri la activitățile aferente programului SESAR I ale întreprinderii comune SESAR (670,2 milioane de euro din partea Eurocontrol și 584,3 milioane de euro din partea membrilor din sectorul traficului aerian), întreprinderea comună validase, până la sfârșitul exercițiului 2017, contribuții în valoare de 560,7 milioane de euro din partea Eurocontrol și în valoare de 539,2 milioane de euro din partea sectorului traficului aerian.

31. În consecință, până la sfârșitul exercițiului 2017, contribuțiile totale din partea celorlalți membri ai SESAR I se ridicau la 1 099,9 milioane de euro; cu titlu de comparație, contribuția totală în numerar din partea UE se ridică la 633,9 milioane de euro.

32. Din bugetul operațional și administrativ total de 892,8 milioane de euro alocat pentru activitățile aferente programului SESAR I¹², întreprinderea comună SESAR realizase, până la sfârșitul exercițiului 2017, angajamente în valoare de 853 de milioane de euro și plăți în cuantum de 801 milioane de euro (89,7 % din bugetul disponibil).

33. La sfârșitul anului 2017, când s-a închis programul SESAR I, întreprinderea comună a trebuit să anuleze angajamente restante în cuantum de 30 de milioane de euro (19 %) corespunzând unor proiecte SESAR I care au fost ajustate sau anulate. În consecință, la sfârșitul exercițiului, obligațiile de plată încă neachitate ale întreprinderii comune pentru granturi ce țineau de SESAR I se ridicau la aproximativ 47 de milioane de euro.

¹² Totalul de 892,8 milioane de euro este compus din 700 de milioane de euro reprezentând contribuția în numerar din partea UE, finanțată din programele PC7 și TEN-T, din 165 de milioane de euro reprezentând contribuția în numerar din partea Eurocontrol și din 27,8 milioane de euro reprezentând contribuția în numerar din partea membrilor din sectorul traficului aerian.

Execuția multianuală a bugetului în cadrul programului Orizont 2020

34. Din suma maximă de 585 de milioane de euro alocată întreprinderii comune SESAR din fondurile programului Orizont 2020 pentru implementarea programului SESAR 2020, contribuția în numerar a UE se ridică în total, până la sfârșitul exercițiului 2017, la 132,9 milioane de euro.

35. Ceilalți membri s-au angajat să aducă contribuții în natură și în numerar în valoare de cel puțin 825,9 milioane de euro la activitățile operaționale ale întreprinderii comune pentru SESAR 2020 (Eurocontrol ar trebui să contribuie cu circa 500 de milioane de euro, iar sectorul traficului aerian, cu o sumă estimată la 325,9 milioane de euro). Până la sfârșitul exercițiului 2017, ceilalți membri raportaseră contribuții în natură în valoare de 97,3 milioane de euro. Cu toate acestea, întrucât în 2017 proiectele aferente programului SESAR 2020 se aflau încă într-o fază incipientă, aceste contribuții nu fuseseră încă validate de Consiliul de administrație. În plus, Eurocontrol a furnizat contribuții în numerar în valoare de 6,7 milioane de euro pentru costurile administrative ale întreprinderii comune.

36. În consecință, până la sfârșitul exercițiului 2017, contribuțiile totale din partea membrilor din sectorul traficului aerian și a Eurocontrol se ridicau la 104 milioane de euro; cu titlu de comparație, contribuția în numerar din partea UE se ridică la 132,9 milioane de euro.

37. Din bugetul operațional și administrativ maxim de 639,8 milioane de euro alocat pentru activitățile SESAR 2020¹³, întreprinderea comună realizase, până la sfârșitul exercițiului 2017, angajamente în valoare de 236,7 milioane de euro și plăți în cuantum de 112,3 milioane de euro. Plățile erau constituite în principal din prefinanțări pentru primul și pentru al doilea val de proiecte din cadrul programului SESAR 2020.

¹³ Totalul de 639,8 milioane de euro este compus din 585 de milioane de euro reprezentând contribuția în numerar din partea UE, finanțată din programul Orizont 2020, din 25 de milioane de euro reprezentând contribuția în numerar din partea Eurocontrol și din 18,5 milioane de euro reprezentând contribuția în numerar din partea membrilor din sectorul traficului aerian. În plus, Comisia va pune la dispoziția întreprinderii comune venituri alocate în cuantum de 11,3 milioane de euro pentru sarcini specifice pe care le delegase acesteia.

CONTROALELE INTERNE

Cadrul de control intern

38. Auditorul extern al conturilor anuale ale întreprinderii comune a constatat deficiențe la nivelul proceselor de control financiar ale acesteia. Factorii care explică în mare parte această situație sunt: cadrul complex de reglementare financiară în conformitate cu care trebuie să funcționeze întreprinderea comună, demisiile recente ale unor membri importanți ai personalului cu atribuții în domeniul financiar și creșterea în consecință a volumului de muncă în serviciul financiar.

39. Întreprinderea comună a instituit proceduri de control *ex ante* fiabile bazate pe examinări documentare ale aspectelor financiare și operaționale. În ceea ce privește plățile intermediare și finale din cadrul PC7, întreprinderea comună este cea care efectuează audituri *ex post* la nivelul beneficiarilor. În schimb, în cazul declarațiilor de costuri aferente proiectelor finanțate în cadrul programului Orizont 2020, Serviciul comun de audit din cadrul Comisiei este cel responsabil de efectuarea auditurilor *ex post*. Ratele de eroare reziduală rezultate în urma auditurilor *ex post* și prezentate de întreprinderea comună la sfârșitul exercițiului 2017 au fost de 1,09 % pentru PC7 și de 2,8 % pentru Orizont 2020¹⁴.

40. Pe baza unei evaluări a sistemului de control intern al întreprinderii comune și a testelor de fond efectuate pe operațiuni de venituri, de plăți, de granturi și de achiziții, precum și pe baza examinării unui eșantion de audituri *ex post* finalizate, incluzând recuperări rezultate în urma erorilor detectate, rezultatele auditului au furnizat Curții o asigurare rezonabilă conform căreia rata de eroare reziduală globală aferentă întreprinderii comune se situează sub pragul de semnificație.

41. Până la sfârșitul anului 2017, instrumentele comune utilizate de Comisie pentru gestionarea și monitorizarea granturilor din cadrul programului Orizont 2020 nu își finalizaseră dezvoltările specifice care erau necesare pentru prelucrarea contribuțiilor în natură aduse întreprinderii comune.

¹⁴ Raportul anual de activitate pe 2017 al întreprinderii comune SESAR, punctele 1.1.4.3. și 1.1.7.

Procedurile de achiziții

42. În cadrul procedurii sale de achiziție de servicii de asistență furnizate de utilizatorii civili ai spațiului aerian în ceea ce privește activitățile programului SESAR 2020¹⁵, întreprinderea comună a utilizat, ca punctaj financiar, media simplă (aritmetică) a ofertelor financiare primite pentru tarifele zilnice aplicabile diverselor categorii de experți. Aceeași abordare a fost aplicată pentru toate loturile. Utilizarea unei medii ponderate pentru calculul punctajului financiar ar fi fost, de fapt, o soluție mai eficace și mai favorabilă concurenței. Ponderarea ar trebui să se bazeze pe numărul cel mai probabil de zile de muncă pentru fiecare categorie de experți necesari pentru serviciile specifice din cadrul lotului în cauză.

ALTE ASPECTE

Mobilizarea contribuțiilor din partea celorlalți membri pentru SESAR 2020

43. Unul dintre principalele obiective ale întreprinderii comune este de a mobiliza contribuții din partea partenerilor din sectorul de activitate al acesteia¹⁶. Coeficientul estimat al efectului de levier al fondurilor din partea sectorului traficului aerian care trebuie atins, în conformitate cu regulamentul de instituire a întreprinderii comune, fără Eurocontrol, este de 0,85¹⁷.

¹⁵ Contracte-cadru (patru loturi), cu un buget total de 6 milioane de euro pe o perioadă de patru ani.

¹⁶ La considerentul 17 al Regulamentului (CE) nr. 219/2007, astfel cum a fost modificat de Regulamentul (UE) nr. 721/2014, se afirmă că participarea substanțială din partea sectorului industrial este un element esențial pentru proiectul SESAR. Prin urmare, este esențial ca bugetul public alocat fazei de dezvoltare a proiectului SESAR să fie suplimentat cu contribuții din partea sectorului.

¹⁷ Raportul dintre contribuțiile în natură estimate din partea partenerilor din sectorul traficului aerian la activitățile operaționale ale întreprinderii comune, fără Eurocontrol, (500 de milioane de euro) și contribuția totală în numerar din partea UE la întreprinderea comună (585 de milioane de euro). Trebuie atras atenția asupra faptului că, în conformitate cu statutul întreprinderii comune SESAR 2020, membrii din partea sectorului nu participă cu contribuții în natură la activitățile suplimentare din afara programului de activitate al întreprinderii comune.

INFORMATII PRIVIND EVALUĂRILE COMISIEI

44. Evaluarea finală realizată de Comisie cu privire la întreprinderea comună SESAR care activează în cadrul PC7 a acoperit perioada 2007-2016¹⁸, în timp ce evaluarea intermediară a întreprinderii comune SESAR care activează în cadrul programului Orizont 2020 a acoperit perioada 2014-2016¹⁹. Evaluările au fost desfășurate cu ajutorul unor experți independenți, așa cum se prevede în regulamentele Consiliului privind întreprinderea comună SESAR²⁰, și au acoperit performanța acestora în ceea ce privește relevanța, eficiența, eficacitatea, coerența și valoarea adăugată europeană, cu un accent suplimentar pe deschidere, transparență și calitatea activităților de cercetare. Rezultatele acestor evaluări au fost luate în considerare în raportul trimis de Comisie Parlamentului European și Consiliului în octombrie 2017²¹.

45. Ca răspuns la recomandările formulate de evaluatori²², Consiliul de administrație al SESAR a adoptat Planul de acțiune al întreprinderii comune în luna mai 2018. Acest plan

¹⁸ *Final evaluation of the SESAR Joint Undertaking operating under FP7* (Evaluarea finală a întreprinderii comune SESAR care activează în cadrul PC7) <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/sesar1.pdf>.

¹⁹ *Interim evaluation of the SESAR Joint Undertaking operating under H2020* (Evaluarea intermediară a întreprinderii comune SESAR care activează în cadrul programului Orizont 2020) <https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/sesar2020.pdf>.

²⁰ Evaluări obligatorii realizate de Comisie în aplicarea dispozițiilor articolului 7 din Regulamentul (CE) nr. 219/2007 al Consiliului privind întreprinderea comună SESAR și în aplicarea dispozițiilor articolului 7 din Regulamentul (UE) nr. 721/2014 al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 219/2007.

²¹ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei: *Interim Evaluation of the Joint Undertakings operating under Horizon 2020* (Evaluarea intermediară a întreprinderilor comune care activează în cadrul programului Orizont 2020) [SWD (2017) 339 final].

²² Recomandările formulate de evaluatori se referă la următoarele chestiuni: consolidarea participării părților interesate la activitățile SESAR, inclusiv a legăturilor cu faza de desfășurare; consolidarea celor trei niveluri ale Planului general european ATM (faza de definire, cea de dezvoltare și cea de desfășurare), asigurându-se că toate nivelurile recurg la un limbaj comun bazat pe soluții și dând Comisiei posibilitatea de a simplifica planificarea și monitorizarea fazei de desfășurare; consolidarea legăturilor cu mediul academic; rezolvarea problemelor legate de aplicarea cadrului juridic aferent programului Orizont 2020; luarea unor măsuri pentru eliminarea decalajului în materie de industrializare care există între actualele soluții SESAR, care

cuprinde o gamă largă de acțiuni care urmează să fie puse în aplicare de întreprinderea comună²³. Un anumit număr de activități au fost deja inițiate²⁴, dar majoritatea acțiunilor ar trebui să fie puse în aplicare în 2018 și în primul trimestru al anului 2019, în timp ce câteva dintre acestea vor fi avute în vedere în următoarea perioadă de programare²⁵.

46. În 2017, Curtea de Conturi a publicat un raport special referitor la inițiativa privind cerul unic european (SES)²⁶, raport care a acoperit și anumite elemente ale performanței întreprinderii comune SESAR în cadrul PC7²⁷, principalul sprijin financiar acordat de UE inițiativei SES.

se opresc la nivelul de maturitate tehnologică 6, și faza de desfășurare a Planului general ATM, care necesită soluții la nivelul de maturitate tehnologică 8.

- ²³ Printre acțiunile specifice incluse în planul de acțiune pentru a se da curs recomandărilor evaluatorilor se numără: consolidarea acordurilor de cooperare cu coordonatorul implementării proiectului SESAR, cu Agenția Europeană de Siguranță a Aviației, cu autoritățile naționale și cu EUROCAE în vederea intensificării participării acestora la Planul general ATM; creșterea participării sectorului; simplificarea activităților SESAR în cadrul programului Orizont 2020.
- ²⁴ Printre activitățile deja inițiate se numără: reorganizarea celor trei niveluri ale Planului general ATM în scopul consolidării arhitecturii acestuia în jurul principiilor soluțiilor SESAR; reuniuni periodice cu Asociația pentru Dezvoltarea Științifică a ATM în Europa (ASDA) în vederea intensificării participării mediului academic.
- ²⁵ Întreprinderea comună a procedat la o evaluare generală a actualului cadru juridic al întreprinderii comune SESAR în vederea pregătirii următoarei perioade de programare. Această evaluare a fost transmisă Comisiei în decembrie 2017. În ceea ce privește recomandarea privind continuarea reducerii decalajului în materie de industrializare care există între activitățile întreprinderii comune SESAR și structura de gestionare a fazei de desfășurare a SESAR, întreprinderea comună o consideră ca fiind deocamdată suspendată, sub rezerva unei inițiative din partea Comisiei pentru următoarea perioadă de programare.
- ²⁶ Inițiativa UE privind cerul unic european, lansată în 2004, cuprinde un ansamblu de norme comune cu caracter obligatoriu, aplicabile la nivelul întregii UE, cu privire la siguranța ATM, la serviciile ATM, la managementul spațiului aerian și la interoperabilitatea în cadrul rețelei https://ec.europa.eu/transport/modes/air/single_european_sky_en.
- ²⁷ Raportul special nr. 18/2017 al Curții de Conturi Europene.

47. Atât evaluarea finală a Comisiei²⁸, cât și raportul special al Curții²⁹ au atras atenția asupra întârzierilor înregistrate în aplicarea Planului general ATM, precum și asupra decalajului între durata de viață a întreprinderii comune SESAR prevăzută în regulament și durata preconizată a activităților pe care ea trebuie să le desfășoare. Raportul Curții a subliniat, de asemenea, necesitatea de a se consolida obligația răspunderii de gestiune care revine întreprinderii comune pentru aplicarea planului general³⁰.

Prezentul raport a fost adoptat de Camera IV, condusă de domnul Neven MATES, membru al Curții de Conturi, la Luxemburg, în ședința sa din 2 octombrie 2018.

Pentru Curtea de Conturi

Klaus-Heiner LEHNE

Președinte

²⁸ A se vedea Evaluarea finală a întreprinderii comune SESAR care activează în cadrul PC7, secțiunea 7.1.4. „Calitatea activităților de cercetare” și secțiunea 8. „Concluzii”.

²⁹ Punctele 86 și 87 din Raportul special nr. 18/2017 al Curții de Conturi.

³⁰ A se vedea punctul 86 și recomandarea 8 din Raportul special nr. 18/2017 al Curții de Conturi.

Situația acțiunilor întreprinse în urma observațiilor din exercițiile anterioare

Exercițiul	Observațiile Curții	Stadiul acțiunii corective (finalizată/în desfășurare/nedemarată încă)
	<i>Raportarea și verificarea contribuțiilor în natură la proiectele SESAR 2020</i>	
2016	Întreprinderea comună SESAR nu a adresat deocamdată orientări specifice membrilor și auditorilor externi ai acestora cu privire la declararea și certificarea contribuțiilor în natură la proiectele SESAR 2020. SESAR nu a stabilit nici orientări interne pentru verificările <i>ex ante</i> pe care le efectuează cu privire la declarațiile de cheltuieli pentru proiectele SESAR 2020, verificări care să se bazeze pe strategia de control <i>ex ante</i> a Comisiei pentru Orizont 2020.	Finalizată
	<i>Evaluarea capacității financiare a solicitanților care participă la cererile de propuneri</i>	
2016	În urma cererii de exprimare a interesului prin procedură restrânsă desfășurată în domeniul cercetării industriale și deschisă numai membrilor întreprinderii comune din sectorul industrial, s-a observat că întreprinderea comună acordase granturi unor consorții de proiect, în pofida faptului că, în două cazuri, verificările efectuate de Agenția Executivă pentru Cercetare cu privire la viabilitatea financiară a beneficiarilor indicaseră o capacitate financiară slabă a membrului din sectorul industrial care coordona consorțiul. O astfel de situație implică un risc financiar mai ridicat pentru finalizarea proiectelor respective, acest risc fiind de asemenea mai mare și în cazul celorlalte proiecte în care sunt implicați acești doi beneficiari. Decizia luată de directorul executiv în aceste două cazuri s-a bazat pe evaluări complementare <i>ad hoc</i> ale riscurilor, realizate de personalul întreprinderii comune SESAR. Întreprinderea comună nu a stabilit însă deocamdată o procedură internă sistematică pentru a reevalua viabilitatea financiară redusă a unui	Finalizată

	coordonator de proiect finanțat prin grant, care să includă măsuri destinate să atenueze și să compenseze acest risc financiar crescut.	
	<i>Raportul cost-eficacitate în cazul contractelor de servicii</i>	
2016	În cadrul procedurilor sale privind achiziția de servicii, întreprinderea comună stabilește un buget maxim pentru contractul care urmează să fie atribuit. Această sumă maximă nu se bazează pe un proces sistematic de estimare a costurilor și pe un sistem de referință al prețurilor rezonabile ale pieței. În aceste condiții, nu se garantează un raport cost-eficacitate optim pentru contractele multianuale de servicii, experiența arătând că majoritatea ofertelor primite propuneau un preț apropiat de bugetul maxim stabilit.	Finalizată

RĂSPUNSUL ÎNTREPRINDERII COMUNE

25. În perioada 2010-2017, timpul mediu de primire a acordurilor anuale de delegare a implementării financiare a depășit șase luni. În consecință, pentru a asigura continuitatea operațiunilor, întreprinderea comună SESAR trebuie să își planifice bugetul astfel încât să dispună de suficiente credite de trezorerie și de plată pentru a putea acoperi plățile cel puțin în prima jumătate a anului următor.

26. În ultimii doi ani, întreprinderea comună SESAR a funcționat în cadrul mai multor sisteme de reglementare financiară, deoarece a trebuit să pună în aplicare simultan proiecte din cadrul PC7, TEN-T, Orizont 2020, Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE) și acorduri de delegare pentru venituri alocate. Planul de recrutare pentru 2018 prevede recrutarea a încă doi agenți financiari pentru a consolida echipa de finanțe și buget.

27. Rata de eroare mai ridicată pentru plățile acordate în 2017 pentru granturi în cadrul programului Orizont 2020 a rezultat din faptul că întreprinderea comună SESAR a efectuat doar câteva plăți pentru granturi în cadrul programului Orizont 2020, atunci când serviciul de sprijin comun pentru audit (CAS) din cadrul Comisiei și-a stabilit planul de audit. Aceste plăți au fost legate în principal de proiecte de cercetare exploratorie la care participă, în calitate de beneficiari principali, centre de cercetare și universități care, în general vorbind, nu cunosc domeniul de raportare financiară la fel de bine ca și alți beneficiari industriali mai mari. În plus, rata de eroare a fost afectată în mare măsură de o eroare semnificativă provenind de la un singur beneficiar universitar. Pentru a atenua acest risc în viitor, întreprinderea comună SESAR va institui, în cooperare cu Comisia, o zi de informare privind raportarea financiară, care se adresează în special centrelor de cercetare, universităților și IMM-urilor.

Întreprinderea comună de cercetare în domeniul gestionării traficului aerian în contextul cerului unic european

28. Întreprinderea comună SESAR își va actualiza orientările interne privind elaborarea documentației referitoare la cererile de propuneri (care fac parte din „Sistemul de management al calității al întreprinderii comune SESAR”) pentru a include metoda medie ponderată ca opțiune posibilă de evaluare a ofertelor financiare, în special atunci când această metodă permite o mai bună reflectare a diferitelor componente de preț ale ofertelor financiare.